

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
З УРБООКОЛОГІЇ
для студентів освітнього рівня «бакалавр»

освітня програма «Екологія»

Спеціальність 101 Екологія

Галузь знань 10 Природничі науки

Курсова робота з урбоекології– це одна з основних форм самостійних занять студентів-екологів. Головною метою написання курсової роботи з урбоекології є поглиблене вивчення студентами окремих питань вибраного напрямку спеціалізації та оволодіння навичками основних чинників, тенденцій, наслідків, перспектив урбанізації та принципів роботи міських екосистем.

Курсова робота є самостійним науковим дослідженням студента.

Метою написання курсової роботи є: формування у студентів здатностей до вивчення проблем урбанізованих територій, що набуває все більшої актуальності у зв'язку зі стрімким розвитком міст в усьому світі і зростанням їх впливу на довкілля.

Основні завдання: згідно з вимогами освітньої програми студенти після засвоєння дисципліни при виконанні курсової роботи повинні:

Знати:

- основні чинники, тенденції, наслідки, перспектив урбанізації та принципів роботи міських систем;
- поглиблення й розширення теоретичних і практичних знань з урбоекології, а також уміння застосувати їх при вирішенні конкретних практичних завдань;
- аналіз явищ, фактів, процесів, взаємозв'язків, проведення науково-дослідної роботи і самостійної практичної діяльності;
- поняття урбанізація, фактори урбанізації, навколишнє середовище міста.

Вміти:

- проаналізувати основні етапи розбудови міста та формування ландшафтно-архітектурних систем міста,
- охарактеризувати ландшафтну структуру території міста;
- дати характеристику комплексних зелених зон міста;
- проаналізувати ландшафтно-архітектурні риси покриву міста;
- проаналізувати та систематизувати відомості, щодо особливостей рослинного покриву міста.

Тематика курсових робіт має відповідати завданням навчальної дисципліни «Урбоекологія» і тісно пов'язуватися з практичними потребами фаху.

Курсова робота допомагає студентові системно показати теоретичні знання з урбоекології, оволодіти первинними навичками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки, пропозиції та рекомендації.

Процес виконання курсової роботи поділяється на декілька етапів, а саме: вибір теми курсової роботи, підготовка до написання курсової роботи; складання плану роботи; формування тексту курсової роботи; оформлення роботи; захист курсової роботи.

Курсову роботу студенти захищають перед комісією на відкритому засіданні.

Студент готує до захисту доповідь та ілюстративний матеріал у вигляді таблиць, графіків та презентацій, які відображають результати дослідження, основні висновки, узагальнення та пропозиції, що містяться у курсовій роботі.

Назва курсової роботи повинна бути короткою, стосуватися основних чинників, тенденцій, наслідків, перспектив урбанізації та принципів роботи міських систем; відповідати темі урбоекології та суті дослідження.

Виходячи з цього найбільш оптимальним варіантом назви курсових робіт можуть починатись зі слів "Обґрунтування...", "Розробка...", "Методика...", "Використання...". Вибрана тема погоджується з науковим керівником і

затверджується на кафедрі. Подальше її змінення або коригування можливе лише з дозволу наукового керівника при достатньому обґрунтуванні змін студентом. У процесі підготовки до написання курсової роботи підбираються й вивчаються літературні джерела, складається бібліографія. Дієву допомогу студенту в цьому надає науковий керівник.

Самостійний пошук літературних джерел здійснюється за допомогою інтернетвидань, реферативних журналів, бібліографічних довідників. Особливу увагу слід звернути на останні результати досліджень науковців, які займаються проблемами урбоекології.

Методика вивчення літератури, як основа наукового дослідження в курсовій роботі, залежить від характеру й індивідуальних особливостей студента.

Разом з цим є доцільним дотримання загальних правил опрацювання літератури. Спочатку потрібно ознайомитись з основною літературою (підручниками, теоретичними статтями), а потім – прикладною (методичними розробками, інструктивними матеріалами, статтями про конкретні дослідження тощо).

Вивчення складних джерел (монографій) слід починати лише після опрацювання простіших (підручників). Вивчення книг передує вивченню статей найновіших джерел. Відібрана література підлягає уважній обробці. При цьому слід обов'язково робити повні бібліографічні записи джерел: автора, назва книги (статті), видавництва (назви журналу), року видання, обсягу книги (номеру журналу), номеру сторінки з тим, щоб використати ці записи для підготовки списку використаних джерел й зробити необхідні посилання на джерела в тексті курсової роботи.

Попереднє ознайомлення з літературними джерелами є основою для складання плану курсової роботи. План включає: вступ; 3-4 взаємопов'язані і логічно побудовані розділи, що дозволяють розкрити тему; висновки; список використаних джерел.

Формування тексту курсової роботи з урбоекології відбувається шляхом систематизації й обробки зібраних матеріалів з кожної позиції плану.

На цьому ж етапі виконуються обчислення, обґрунтовуються пропозиції, формулюються висновки, підбирається ілюстративний матеріал.

У процесі роботи визначається необхідність доповнення додатковими матеріалами. Текст курсової роботи повинен бути відредагованим, стилістично витриманим, як наукове дослідження. Остаточне оформлення курсової роботи з урбоекології здійснюється у відповідності з вимогами. Виконана курсова робота у встановлений регламентом термін здається на кафедру і після реєстрації передається науковому керівнику для рецензування. У своїй рецензії викладач зазначає позитивні сторони й недоліки курсової роботи, оцінює ступінь самостійності формулювання основних положень та висновків, наявність елементів творчого пошуку й новизни, величину масиву опрацьованої інформації, дотримання вимог щодо змісту й оформлення роботи, а також робить висновок щодо допуску до захисту роботи.

Аналіз зібраного матеріалу передбачає його сортування і критичну оцінку.

Структура курсової роботи з урбоекології

Курсова робота складається з таких частин:

1. Вступ.
2. Основна частина (поділяється на кілька розділів, до прикладу: біогеоценотичний покрив міста, клімат міста, міські ґрунти, фітоценози міста і приміської зони, тощо).
3. Висновки.
4. Список використаних джерел.
5. Додатки.

Обсяг тексту курсової роботи – 25-35 сторінок (без додатків).

Опис результатів дослідження завжди є вибіркоким. Одним із перших кроків у написанні тексту наукової роботи є укладання плану, яке передбачає поділ проблеми на проблемні питання, але логічно між собою пов'язані.

Незалежно від обраного принципу побудови, план наукової праці повинен відповідати кільком універсальним вимогам:

- Теми кожного розділу однакові за важливістю а самі розділи – приблизно однакові за обсягом.

- Охоплювати весь матеріал, що відноситься до теми, але нічого зайвого.

- Теми і зміст окремих розділів не повинні «накладатися».

- Жоден із пунктів плану не може повторювати назви роботи.

Вступ. Завдання вступної частини - зорієнтувати читача у тематиці праці, представити тему роботи і дослідницьке завдання, пояснити, чим важливе або цікаве є звернення до конкретної теми урбанізації.

Обов'язково потрібно подати лаконічний огляд літератури, на яку опирався автор курсової роботи. Доцільно у вступі описати методи, які використовувалися у процесі роботи над темою, а також пояснити принципи структурної побудови наукової праці. Дати короткий літературний огляд. Рекомендований обсяг - до 5 сторінок.

Основна частина роботи. Завдання розділів основної частини – переконливо довести та проілюструвати головну думку автора. Основу тексту складають аргументи – тобто твердження, які супроводжуються логічними доказами або фактичними ілюстраціями.

Висновки є нагодою підсумувати те, чого студент досягнув у своїй роботі. Обсяг висновків 1-2 сторінки.

Оформлення курсової роботи з урбоекології. Курсову роботу з урбоекології друкують за допомогою комп'ютера на аркушах білого паперу формату А4.

При друкуванні тексту роботи необхідно залишати поля таких розмірів: зліва – 25-30 мм, справа – 20 мм, зверху – 20 мм та знизу – 20 мм. Від верхнього колонтитула до основного поля тексту відстань 10 мм.

Титульна сторінка: перша сторінка оформляється як титульна, на ній немає колонтитула, немає також і номера сторінки.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, таблиць, малюнків, формул подають арабськими цифрами без знаку «№». Першою сторінкою роботи є титульний лист, на якому номер сторінки не ставиться. На наступних сторінках номери проставляються у правому верхньому куті сторінки без крапки після цифри. Заголовок будь-якої зі структурних частин не може знаходитися в кінці аркуша,

після нього мусять бути принаймні два рядки тексту, що знаходяться на відстані 5 мм від заголовка. Жоден заголовок не може закінчуватися крапкою. Сам заголовок повинен бути розміщений по центру рядка і написаний великими літерами звичайним жирним шрифтом. Після заголовку пропускається один рядок. Кожен розділ починається з нового аркуша.

Оформлення списку використаних джерел.

Список використаних джерел подається відповідно до вимог державного стандарту мовою оригіналу, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків та перед додатками роботи.

У процесі написання курсової роботи керівником надаються консультації щодо її виконання. Повністю оформлену курсову роботу потрібно здати науковому керівникові на перевірку.

Курсова робота перед здачею повинна бути підписана студентом і подається керівнику за два тижні до захисту на рецензування.

Порядок захисту курсової роботи з урбоекології:

1. Виступ автора (до 10 хвилин), в якому розкривається основний зміст роботи, результати експериментального дослідження стосовно превентивних заходів щодо запобігання небезпечних процесів та явищ природного та техногенного походження, висловлюються власні пропозиції та методичні рекомендації.

2. Відповіді автора на запитання щодо досліджуваної проблеми членів комісії та присутніх на захисті студентів.

3. Оцінювання членами комісії змісту та захисту курсової роботи студента.

При оцінці курсової роботи з урбоекології враховуються:

1. Науково-теоретичний рівень змісту, теоретична обґрунтованість теми.

2. Вироблення навичок щодо розробки і вирішення наукової проблеми: вміння самостійно працювати з літературними джерелами, виділяти й аналізувати провідні концепції урбоекології, грамотно оформляти бібліографію.

3. Використання методів дослідження, самостійний і творчий підхід до аналізу явищ і процесів урбонізації.

4. Планомірний і систематичний характер роботи студента над темою.

5. Правильність оформлення курсової роботи і своєчасність її здачі.

Завершена й захищена студентом робота підлягає здачі на кафедру для подальшого зберігання.

Рекомендована література

1. Методичні рекомендації до написання та захисту дипломної роботи за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Режим доступу: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/bakalavrski_robotu.pdf.
2. Клименко М.О., Пилипенко Ю.В., Мороз О.С. Екологія міських систем: Підручник. - Херсон: Олді-плюс, 2015.-294 с.
3. Василенко І.А., Півоваров О.А., Трус І.М., Іванченко А.В. Урбоекологія / І.А. Василенко, О.А. Півоваров, І.М. Трус, А.В. Іванченко – Дніпро: Акцент ПП, 2017.– 309 с.
4. Екологія міських систем : навч. посіб. Частина 1. / О. М. Климчик, А. П. Багмет, Є. М. Данкевич, С. І. Матковська, за ред. О. М. Климчик. – Житомир : Видавець О.О. Євенок, 2016. – 460 с.
5. Екологія міських систем : навч. посіб. Частина 2. / О. М. Климчик, А. П. Багмет, Є. М. Данкевич, С. І. Матковська, за ред. О. М. Климчик. – Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2017. – 458 с.
6. Актуальні питання вдосконалення нормативно-правової бази охорони довкілля міст / Ф. В. Стольберг, Ю. Л. Коваленко // Комунальне господарство міст : наук. - техн. зб. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків, 2016. – Вип. 128. – С. 49–52. – (Серія: Технічні науки та архітектура). – Існує електронна версія. (Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/43402/>, вільний).
7. Шумове забруднення: вплив на урбанізоване середовище та шляхи вирішення проблеми / Ф. В. Стольберг, А. І. Решетченко // Місто. Культура. Цивілізація : матеріали VI міжнар. наук.-теор. інтернет-

- конф., квіт. 2016 р. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків, 2016. – С. 262–263. – Існує електронна версія. (Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/43226/>, вільний).
8. Парпан В.І., Миленька М.М. Методологічні аспекти оцінки екологічного стану урбанізованих і техногенно змінених територій // Вісник Дніпропетровського університету. Біологія. Екологія. – 2010. – Вип. 18, т. 2. – С. 61 – 68.
 9. G. Melnychenko, M. Mylenka, N. Riznychuk, N. Prokopiv. Pollen Monitoring in the City of Ivano-Frankivsk, Western Ukraine. Acta Agrobotanica 2020; 73(4): 1-9.
 10. Шаніна Т.П., Приходько В.Ю., Кузьміна В.А. Урбоекологія : конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2019. - 140 с. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://eprints.library.odeku.edu.ua/6193/1/ShaninaTP_Urboekologiya_KL_2019.pdf. - Назва з екрану.
 11. Екологія міських систем : конспект лекцій / укладач І.Ю. Аблеєва. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 178 с. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/79491/1/Ableeva_ecology.pdf;jsessionid=2DA95AB8ABA32FD776FB5D8E401CAD52. - Назва з екрану.